

NATO a evropská bezpečnost

Vypracoval: Lukáš R, 134590

Regionality Beyond Security?: The Baltic Sea Region after Enlargement

Christopher Browning and Pertti Joenniemi

Článek se snaží zodpovědět otázku, jaká je souvislost mezi regionalizací a bezpečností. Autoři zkoumají otázku ze dvou úhlů, zastánců společného pouta a jejich odpůrců, kteří souvislost odmítají

Zabývají se otázkou, jakým směrem se regionalizace vydá za předpokladu, že důraz na bezpečnost v dnešní době upadá nebo úplně zmizí

Pohledem teorií mezinárodních vztahů:

Realismus vnímá jasnou souvislost mezi bezpečností a vytvářením regionálních struktur. Státy podle klasického hobbesovského paradigmatu se snaží uniknout vzájemnému ohrožení tím, že se zapojí do společné struktury, která zmírní pocit napětí. Realismus tedy staví na „hard security“- především vojenské stránce bezpečnosti

Tato spolupráce v období studené války mezi skandinávskými státy ale nebyla dostatečně rozvinuta. Jedním z důvodů byl SSSR, který zdůrazňoval, že vojenská spolupráce bude vnímána jako vytváření aliance vůči němu. Další důvod byl realistický pohled na státní suverenitu jako nedotknutelnou. Proto vzniklé organizace jako Severská rada- Nordic Council měly malé pravomoci, které by se nedotkly suverenity jednotlivých členů

Po konci studené války se baltské státy i Polsko snažily rychle zapojit do kooperace, aby se vymanily z ruského vlivu a upevnily svou pozici na západě. V baltských státech zde byla ovšem obava, že regionální kooperací mají být uspokojeny jejich potřeby bez toho, aby vstoupily do NATO a že je kooperace úmyslně ponechává v šedé zóně mezi NATO a Ruskem. Z praktického hlediska ovšem kooperaci musely podporovat, protože tím prokazovaly svou schopnost spolupracovat s dalšími státy

Liberalismus se stará především o soft security- sociální oblast, enviromentální, migrace etc. Tím, že byly tyto otázky přesunuty do oblasti bezpečnosti, došlo k velkému zrychlení spolupráce na jejich řešení. Liberalismus věří

ve spolupráci v těchto otázkách ze dvou důvodů: jde o témata, která přesahují hranice států a tudíž jediný stát proti nim jen obtížně zasahuje. Liberalismus také užívá myšlenku desecuritizing- pokud bude nastolena spolupráce v soft tématech, časem budou moci být překonány rozpory v hard oblasti například teritoriální. Toho si všímá především ve souvislosti s Ruskem. Rusko je pro liberální pojetí také bezpečnostní hrozba, to souvisí například s jeho vnitřní anarchií, která by mohla zapříčinit ekologickou katastrofu apod.

Proto vznikly organizace jako Council of Baltic Sea States CBSS, Barents Euro-Arctic Council-BEAC, jejichž úlohou bylo exportovat kooperaci do baltských států a Ruska což jasně prokazuje užití metody desecuritizing

Třetí pohled- Nordic Security Community

Tento pohled odmítá souvislost mezi bezpečností a jejím vlivem na regionalizaci. Například popírá hard stránku s tím, že když došlo v posledních dvou letech k ohrožení bezpečnosti jednoho ze skandinávských států, nikdo z ostatních nevystoupil na jeho ochranu či neposkytl pomoc

Jádro kooperace především ve skandinávské oblasti je podle teorie v pocitu spřízněnosti obyvatel těchto států, jejich společného kulturní a historické zkušenosti, společném náboženství. Jde tedy o sjednocení „zdola“ z úrovně národa a ne z úrovně státního vedení

Fakt, že řízení kooperace přes to stále spadá do oblasti států ukazuje, že se ještě nepovedlo vytvořit regionální identitu která by to dokázala sama. Problémem je i, že kooperace vázaná na stát přehlíží otázky, které se musí řešit na nižších úrovních

Kooperace založená na bezpečnosti tedy neodpovídá novým podmínkám, ale státy odmítají přijmout alternativní model například proto, že vyjmutím bezpečnostního rámce by popřely svou vlastní existenci jako poskytovatele bezpečnosti

Regionální kooperace po rozšíření

Protože baltské státy a Polsko jsou již členy NATO a EU a zároveň Rusko nemůže být vnímáno jako hrozba, protože spolupracuje s NATO a EU, umenšuje se

důležitost bezpečnostního rámce. Vzniká tedy otázka, bude-li kooperace pokračovat bez svého hnacího motoru. V realisticko/liberálním podání existují dvě teorie

Podle první kooperace v regionu zmizí, protože po začlenění všech nových států do EU a NATO je regionální rámec kooperace zbytečný. Podporuje ji fakt, že všechny státy regionu v poslední době utlumují své rozpočty na regionální spolupráci.

Podle druhé spolupráce nezmizí, ale přenesou se na nové oblasti jako např. Arktida v souvislosti se globálním oteplením a znečištěním. Členství baltských států v EU a NATO vyvolá větší nutnost spolupráce s Ruskem a dalšími východoevropskými státy, protože s nimi nyní tyto organizace mají společné hranice

Podle alternativní teorie prostě kooperace opustí bezpečnostní rámec, ale bude nadále pokračovat, jako příklad uvádí Skandinávii, kde státy již podle autorů spolupracují bez něj. Baltský region se tak stane jakousi obrovskou laboratoří pro testování této teorie v praxi